

SISÄLLYS

LYHENTEET.....	XIII
1 TYÖOIKEUDEN PERUSTEITA.....	1
1.1 Työoikeuden sisältö ja käytännön merkitys.....	1
1.2 Työlakien ajallinen soveltaminen.....	4
1.3 Velvollisuus noudattaa säännöksiä ja määräyksiä.....	5
1.3.1 Normien luonne.....	5
1.3.2 Työehtosopimuksen noudattaminen.....	8
1.3.3 Työsuhteeseen sovellettavien normien yhteensattumat.....	11
1.3.3.1 Normikollisiot.....	11
1.3.3.2 Etusijajärjestys.....	11
1.3.3.3 Edullisemmuussääntö.....	12
1.4 Työoikeudellisia sääntöjä ja periaatteita.....	13
1.5 Lakien ja sopimusten tulkinta.....	16
1.6 Tuomioistuimet ja muut viranomaiset työoikeudellisissa asioissa.....	19
1.6.1 Yleiset tuomioistuimet ja työsuhdessaatavien vanhentuminen.....	19
1.6.2 Työtuomioistuin.....	21
1.6.3 Työneuvosto.....	23
1.6.4 Yhteistoiminta-asiamies.....	24
1.6.5 Työsuojeluviranomaiset.....	25
1.6.6 Tasa-arvovaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu.....	26
1.7 Nähtävänäpito.....	27
1.8 Euroopan unionin oikeuden vaikutuksesta.....	27
2 TYÖOIKEUDELLISEN SUOJAN KOHDE.....	31
2.1 Työtä eri oikeussuhteissa.....	31
2.2 Työntekijäaseman määrittäminen.....	32
2.2.1 Työsuhteen tunnusmerkit.....	32
2.2.2 Kokonaisarviointi.....	39
2.2.3 Soveltamisalarajaukset.....	41
2.3 Työsopimuksen henkilökohtaisuus.....	42
2.4 Työnteon muuttuvat tavat, alustatalous ja digitalisaatio.....	44

3	TYÖSOPIMUSOIKEUS	47
3.1	Työsopimuksen solmiminen	47
3.1.1	Sopijapuolia koskevat vaatimukset	47
3.1.2	Työsopimuksen muoto.....	48
3.1.3	Työsopimuksen kesto – määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva?.....	50
3.1.4	Työsopimuksen ehdot.....	58
3.1.4.1	Sopimusvapaus lähtökohtana.....	58
3.1.4.2	Kohtuuton, pätemätön ja mitätön ehto.....	58
3.1.4.3	Koeaikaehto.....	59
3.1.4.4	Kilpailukieltosopimus.....	62
3.1.4.5	Vaihteleva työaika	64
4	TYÖSUHTEEN OSAPUOLTEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET	67
4.1	Työnantaja	67
4.1.1	Velvoitteiden ajallinen ulottuvuus.....	67
4.1.2	Työnantajan yleisvelvoite ja lojaliteettivelvoite	68
4.1.3	Tasapuolisen kohtelun velvoite ja syrjinnän kieltö	70
4.1.4	Määräaikaisten ja osa-aikaisten työntekijöiden erityissuoja	72
4.1.5	Työnantajan työnohjovalta	73
4.1.6	Työturvallisuus.....	76
4.1.7	Palkanmaksuun liittyvät velvoitteet.....	76
4.1.7.1	Suuruus, maksutapa ja -ajankohta.....	76
4.1.7.2	Palkka-oikeus työnteon estyessä.....	78
4.2	Työntekijä	84
4.2.1	Työnteko- ja uskollisuusvelvoite	84
4.2.2	Kilpailevan toiminnan kieltö ja liikesalaisuuksien salassapito	87
4.2.3	Työturvallisuus.....	88
4.2.4	Asuntoetu	88
4.2.5	Oikeus valita luottamusvaltuutettu.....	88
4.2.6	Vapaa luottamustehtävää varten ja osa-aikainen sairauspoissaolo	89
4.2.7	Oikeus saada työtodistus.....	89
4.2.8	Perhevapaat	90
4.3	Yhdistymisvapaus ja kokoontumisoikeus	94
4.4	Vahingonkorvausvelvollisuus	94
4.5	Liikkeen luovutuksen vaikutus	95

5	TYÖSUHTEEN PÄÄTTYMINEN	97
5.1	Normaalit ja poikkeukselliset päättymistavat	97
5.2	Työntekijän henkilöön liittyvä irtisanomisperuste.....	101
5.2.1	Yleinen sisältö.....	101
5.2.2	Kielletyt perusteet.....	104
5.2.3	Varoitus irtisanominen edellytyksenä	108
5.2.4	Muuta työtä irtisanomisen sijasta	110
5.3	Taloudellinen ja tuotannollinen irtisanomisperuste.....	111
5.3.1	Oleellinen ja pysyvä työn vähyys.....	111
5.3.2	Muun työn tarjominen ja koulutus	113
5.3.3	Irtisanottavien valinta.....	118
5.3.4	Työllistymisvapaa sekä työllistymistä edistävä valmennus tai koulutus	119
5.3.5	Takaisinottovelvoite	121
5.4	Työsopimuksen purkaminen	122
5.5	Työsopimuksen purkautuneena pitäminen	124
5.6	Erityistapaukset	125
5.7	Päätämismenettely.....	128
5.7.1	Kohtuullinen aika	128
5.7.2	Kuuleminen ja selvittäminen	128
5.7.3	Päätämislomitus ja irtisanomisaika	129
5.7.4	Korvaus työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä	131
6	LOMAUTTAMINEN JA OSA-AIKAISTAMINEN	133
6.1	Lomauttamisen perusteet	133
6.2	Lomautusmenettely ja lomautuksen käytännön toteutus.....	134
6.3	Osa-aikaistaminen	136
7	YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO TYÖELÄMÄSSÄ	137
7.1	Yhdenvertaisuussääntely.....	137
7.1.1	Lähtökohdat.....	137
7.1.2	Yhdenvertaisuuden edistämisen suunnitelmallisuus ja seuranta	137
7.1.3	Syrjinnän kieltö	139
7.1.4	Häirintä	143
7.1.5	Kohtuulliset mukautukset	144
7.1.6	Vastatoimien kieltö	146
7.1.7	Syrjivän työpaikkailmoittelun kieltö	146
7.1.8	Hyvitys	147
7.2	Sukupuolten välinen tasa-arvo	147
7.2.1	Tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus.....	147
7.2.2	Syrjintä	149
7.2.3	Tietojen saanti, valvonta ja seuraamukset	154

8	TYÖEHTOSOPIMUKSEN VAIKUTUS TYÖSUHTEESSA	157
8.1	Työehtosopimuksen merkitys	157
8.2	Työehtosopimuksen määritelmä ja syntyminen.....	158
8.3	Työehtosopimukseen sidotut tahot	161
8.4	Työehtosopimusmääräysten vaikutus.....	165
8.5	Työrauhavelvoite	167
8.5.1	Aktiivinen ja passiivinen velvoite	167
8.5.2	Työtaistelutoimenpiteen tunnusmerkit.....	168
8.5.3	Ilmoitusvelvollisuus.....	172
8.5.4	Hyvityssakko.....	173
8.6	Yleissitova työehtosopimus työsuhteen vähimmäisehtojen turvaajana.....	175
8.7	Paikallinen sopiminen.....	180
9	YHTEISTOIMINTALAIN VELVOITTEET	181
9.1	Yhteistoimintalain uudistus	181
9.2	Lain soveltamisala	182
9.3	Henkilöstön edustaminen.....	184
9.4	Vuoropuheluelvoite.....	186
9.4.1	Sisältö ja ajankohta	186
9.4.2	Työyhteisön kehittämissuunnitelma.....	188
9.4.3	Tietojen antaminen.....	190
9.4.4	Aloite, kirjaaminen ja tiedottaminen.....	191
9.5	Muutosneuvottelut	192
9.5.1	Velvoite käydä muutosneuvottelut	192
9.5.2	Neuvotteluesitys	193
9.5.3	Muutosneuvotteluiden sisältö.....	194
9.5.4	Toimintasuunnitelma ja toimintaperiaatteet	195
9.5.5	Neuvotteluelvoitteen täyttäminen.....	195
9.6	Yhteistoimintaan liittyviä muita säännöksiä.....	197
9.7	Hyvitys.....	199
10	TYÖAIKASUOJELU	201
10.1	Työaikasuojan funktio ja kehitys.....	201
10.2	Työaikasuojan kohde.....	202
10.3	Työaika ja muu aika.....	208
10.3.1	Työajaksi luettava aika.....	208
10.3.2	Varallaolo	211
10.3.3	Säännöllinen työaika ja sen järjestäminen	212
10.3.4	Lisä- ja ylityö sekä hätätyö	217

10.3.5	Työajan enimmäismäärä.....	222
10.3.6	Työn tekeminen yöaikaan ja vuoroissa	222
10.3.7	Työ sunnuntaina ja kirkollisena juhlapäivänä.....	223
10.3.8	Päivittäinen lepoaika, vuorokausilepo ja viikkolepo	224
10.3.9	Työajan suunnittelu ja seuranta.....	225
11	VUOSILOMASUOJELU.....	229
11.1	Lähtökohdat.....	229
11.2	Ansaintasäännöt ja työssäolon veroinen aika	230
11.3	Työntekijän oikeus vapaaseen.....	233
11.4	Loman antaminen ja pitäminen	233
11.5	Vuosiloma-ajan palkka.....	236
11.6	Lomakorvaus.....	237
11.7	Vuosilomakirjanpito	237
12	TYÖTURVALLISUUS JA TYÖTERVEYSHUOLTO	239
12.1	Työturvallisuuslain laaja soveltamisala	239
12.2	Työturvallisuuden johtaminen	242
12.2.1	Lähtökohdat.....	242
12.2.2	Yleinen huolehtimisveloite	242
12.2.3	Riskien ja vaarojen selvittäminen sekä arviointi.....	245
12.2.4	Työsuojelun toimintaohjelma.....	245
12.2.5	Työympäristön ja työn suunnittelu	246
12.2.6	Psykososiaalinen kuormitus sekä häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu.....	247
12.2.7	Opetus, ohjaus ja perehdyttäminen.....	250
12.2.8	Henkilönsuojaimet, apuvälineet ja muut laitteet.....	250
12.3	Työntekijän velvoitteet ja oikeudet.....	251
12.4	Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta työsuojeluasioissa.....	252
12.5	Työterveyshuollon järjestäminen.....	254
12.5.1	Tavoite ja tarkoitus	254
12.5.2	Lakisääteinen työterveyshuolto	254
12.5.3	Sairauspoissaolojen seuranta.....	255
12.5.4	Päihdeohjelma	256
12.5.5	Terveystarkastukset.....	257
12.5.6	Vapaaehtoinen työterveyshuolto	257
12.5.7	Työterveyshuollon jatkuminen irtisanomisen yhteydessä.....	257
12.6	Työtapaturma- ja ammattitautisuoja	258

13	YKSITYISYYDEN SUOJA TYÖELÄMÄSSÄ	261
13.1	Lähtökohdat	261
13.2	Käsittelyperusteet.....	261
13.3	Terveydentilätiedot	263
	TEHTÄVIÄ.....	265
	OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO	273
	ASIAHAKEMISTO.....	277